

Finlands Akademis forskningsråd: medlemmarnas roll och uppgifter från och med 2019

Arbetet i Finlands Akademis forskningsråd är en utsiktspost över den finländska vetenskapen. Medlemmarna fördjupar sig i finanseringsansökningarna, tar del av utlåtanden om dem och fattar slutligen som kollegium beslut om finansiering. De deltar i mångsidig forskningspolitisk verksamhet och sätter delvis också agendan för forskningsdebatten. Arbetet i Akademis forskningsråd ger medlemmarna en unik inblick i forskningens värld och möjligheter att påverka forskningens framtid i Finland.

Finlands Akademi är en expertorganisation inom vetenskap och forskning. Akademin hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Akademinns uppgift är att genom finansiering och genom att delta i internationellt samarbete dels främja vetenskaplig forskning, dels utveckla forskningsförutsättningar och möjligheterna att utnyttja dem. Akademin medverkar som expert i forskningspolitikens utveckling och praktiska tillämpning. Därtill svarar Akademin för andra expertuppgifter som föreskrivs i statsrådets förordning eller som Undervisnings- och kulturministeriet ger i uppdrag åt Akademin.

De vetenskapliga forskningsråden är organ inom Akademin jämsides med styrelsen, sektionerna, kommittén för forskningens infrastrukturer samt rådet för strategisk forskning. Styrelsen tilldelar årligen forskningsråden, kommittén för forskningens infrastrukturer och sektionerna anslag för olika ändamål.

Forskningsrådets uppgifter

De vetenskapliga forskningsrådets uppgift är att bevilja finansiering för vetenskaplig forskning och för främjande av forskningsförutsättningarna och möjligheterna att utnyttja dem, att följa finansieringens genomslag och utfall samt att planera forskningsfinansieringen och annan forskningsfrämjande verksamhet i samarbete med Akademinns övriga organ.

Finlands Akademi främjar vetenskapen genom att finansiera högklassig vetenskaplig forskning. Akademin har en central position som finansiär av kvalitetsbaserad konkurrensutsatt finansiering. Den vetenskapliga bedömningen av ansökningar bygger på internationell sakkunnigbedömning, dvs. peer review. Forskningsråden ska i sina beslut beakta både den vetenskapliga bedömningen och Akademinns forskningspolitiska mål. Av största vikt är att medlemmarna i forskningsråden besitter en mångsidig och högklassig vetenskaplig expertis och kan anlägga ett brett perspektiv på rådets verksamhetsområde.

De viktigaste uppgifterna för forskningsrådets medlemmar är

- att slå fast forskningsrådets forskningspolitiska riktlinjer och planera rådets verksamhet

- att besluta om forskningsfinansiering och att följa utfallet av finansieringen
- att förutse utvecklingen av forskningsgrenar
- att delta i arbetet inom Akademin arbetsgrupper, akademiprogrammens styrgrupper och kommittén för forskningens infrastrukturer
- att bedriva nationellt och internationellt samarbete med finansiärer och intressentgrupper.

Finlands Akademi beviljar årligen omkring 400 miljoner euro i forskningsfinansiering. Akademin svarar för cirka 20 procent av universitetens och cirka 10 procent av forskningsinstitutens forskningsfinansiering. Utöver finansieringen spelar forskningsråden en betydande roll som forskningsutvecklare inom sina respektive områden.

Om det praktiska arbetet

Forskningsråden sammanträder mellan sex och åtta gånger per år. Därtill har de lika många berednings- och planeringsmöten av olika slag, delvis på distans. Merparten av arbetet utför medlemmarna dock självständigt. De uppgifter som hänför sig till forskningsråden kräver av medlemmarna ungefär en arbetsdag i veckan. Arbetet är numera mer koncentrerat till våren då forskningsråden bereder sina finansieringsbeslut och åtgärdsplaner. Akademin förvaltningsämbete bistår forskningsråden i alla deras arbetsuppgifter. Dess sakkunniga tjänstemän stöder forskningsrådets och andra beslutsorgans verksamhet genom att sköta den praktiska hanteringen av ansökningar och bereda föredragningen och genomförandet av finansieringsbesluten.

Forskningsrådets medlemmar utses för en treårsperiod, förutsatt att riksdagen godkänner regeringens förslag till ändring av lagen om Finlands Akademi. En medlem kan tillsättas för två perioder i rad om hen är ordförande under någondera perioden.

Korrekt och tillförlitligt arbete kräver god förvaltning samt klar och öppen praxis. Medlemmar i forskningsråden beviljas inte forskningsfinansiering av Akademin under deras mandatperiod. Akademin jävsregler bygger på förvaltningslagen och garanterar att personer som utövar samhällelig makt är opartiska då de behandlar ärenden. En medlem i ett forskningsråd får varken delta i eller närvara vid behandlingen av ett ärende där hen själv är jävig.

Medlemmarna får ett månatligt arvode som fastställs av Undervisnings- och kulturministeriet. Därtill ersätts deras resekostnader.

Akademin förvaltningspråk är finska, men på mötena är arbetspråket vid behov engelska.

Forskningsrådets arbete och struktur har reformerats, och de forskningsråd som följer ny praxis inleder sitt arbete 2019. Statsrådet tillsätter på framställning av Undervisnings- och kulturministeriet forskningsrådets ordförande och medlemmar för perioden 2019–2021.